

ဗိုလ်တင်ကစိန်

လိအိကူး ၇၁၁ ၂၀၀၉/ခွန်အုန်အုန်ကွန် ၂၀၀၉နံနံ-F14

တၢ်မၤအၢမၤသီဖဲဖၣ်အုန်ကီၢ်ရၢၣ်ပူၤ, တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢတအိၣ်လၢကီၢ်ကီၣ်တဲာ်ပူၤ တၢ်သးဒုဒီအိၣ်ထီၣ်လၢပူၤဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ခဲဖဲထံၣ်စီၣ်ယၢ်

တၢ်ပၤဖျါတဘျီအံၤဒုးန့ၣ်ပျါတၢ်မၤအၢမၤသီဖဲဖၣ်အုန်ကီၢ်ရၢၣ်ပူၤ ဝဲန့ၣ်အဖိဒီးဒုးခွန်ဘၣ်အုန်သုးန့ၣ်တဖၣ်ပၤဖျါတဘျီ အသးဒီးပံးန့ၣ်တၢ်ဘျးတၢ်ဖျါလၢသဝီဖိတဖၣ်အဖိခိၣ်ဒီးဂုၤကျဲၤစၢၤမၤဆူၣ်ထီၣ်အတၢ်ပၤတၢ်ပၤဝဲတၢ်လီၤလၢအဘူးဒီးလၢပၤဟၢလီၤအိၣ် ကမ့ၣ်ဒဲကဝီၤဖဲအမၤန့ၣ်ဝဲလၢခွန်အိၣ်အဲၣ်လဲအုန်အအိၣ်ဖဲအပူၤကွၢ်တယံၣ်ဒီးဘၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်မၤအၢမၤသီလၢတၢ်မၤနီၣ်မၤလၢဒီးပၤဖျါအိၣ် ဖဲတၢ်ပၤဖျါတဘျီအံၤအပူၤန့ၣ်ပၤဖျါတၢ်မၤဆူၣ်မၤစိးတၢ်, တၢ်သူပုၤသဝီဖိဒီးပုၤဝဲတၢ်ဖိ, တၢ်သူပုၤသဝီဖိဒီးတၢ်မၤရဲၤမၤပျီမ့ၣ်ပီၤဒီး တၢ် မၤ သံသဝီသးပုၤတၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ပၤဖျါအံၤဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်အသီ ဘၣ်ယးပုၤဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ခဲဖဲဖဲတၢ်လၢကီၢ်ကီၣ်တဲာ်ပူၤ, ထံၣ်စီၣ်ယၢ် ကီၢ်ရၢၣ် ပူၤ အသီတဖၣ်အတၢ်အိၣ်သးန့ၣ်လီၤ. အစၢၤကတၢ်ပုၤ ၄,၈၆၂ ဂၤဝဲလၢပၤဟၢကဝီၤဒီးန့ၣ်ဘၣ်တၢ်အိၣ်ကဒုဒီး တနီၤဖဲတၢ်ဝဲဖဲန့ၣ် လၢလၢ ယူၤ ၂၁၂၀၀၉နံနံဒီးတနီၤဖဲတၢ်ဝဲဖဲန့ၣ်လီၤ. တၢ်ပၤဖျါအံၤပၤဖျါတၢ်ပဲကဲထီၣ်သးအသီဖဲလၢယူၤဒီးလၢအိၣ်ကူး ၂၀၀၉နံနံအကတီၢ်ပူၤန့ၣ်လီၤ.

ဘူးထီၣ်လၢပူၤ ၅,၀၀၀ ယုၤပူၤဖျါဒီးအသးလၢတၢ်သဘၣ်သဘၣ် ဒီးတၢ်မၤအၢမၤသီဖဲဖၣ်အုန်ကီၢ်ရၢၣ်ပူၤစးထီၣ်လၢပူၤဒီးဒုးခွန် ဘၣ်အုန်သုးန့ၣ်ပၤဖျါတဘျီအသးမၤတၢ်ထီၣ်ဒုးကညီတၢ်ထုၣ်ဖျါဒုးသုး မုၢ်ဒိၣ် (ခွန်အဲၣ်အဲၣ်လဲအုန်) အတၢ်လီၤဖဲအဘူးဒီးလၢပၤဟၢ ကီၢ်ပူၤလီၤအိၣ်ကမ့ၣ်ဖဲအဲၣ်က ဝီၤဖဲတြၢၤကီၢ်ဆၢအမုၢ်ထီၣ် ပူၤန့ၣ် လီၤ. တၢ်ထီၣ်ဒုးစးထီၣ်အသးဖဲလၢယူၤ ၂၁၂၀၀၉နံနံန့ၣ်လီၤ. ဒီးတၢ်လီၤဆူ လၢယူၤ ၇၁၁န့ၣ် ပုၤသဝီဖိ အိၣ်န့ၣ် ၃၀၀၀၀လၢ ပၤဖျါ လၢပၤဟၢ ဟဲကဝီၤဒီးတဘျီယုၤန့ၣ်အုၣ်ကီၢ်တဲာ်ပူၤ န့ၣ်လီၤ. ဖဲလၢ ယူၤ ၁၃၁၁န့ၣ် နအဖဒီးဒုးခွန်ဘၣ်အုန် မၤန့ၣ်ဝဲ ခွန်အဲၣ်အဲၣ်လဲ အုန် သုး(၇)အလီၤခါၣ်သး သုးရၢၣ်(၁၀၁),(၂၁) ဒီး(၂၂)အသးကလၢတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဂီၤတဘျီအံၤ, ဘၣ်တၢ်ဒိန့ၣ်အိၣ်ဖဲလၢအိၣ်ကူး ၅၁၁ ၂၀၀၉နံနံ, ပၤဖျါထီၣ်ပၤဖျါဝဲဖဲသၣ် တဂၤဖဲအုၣ်ထီၣ်တၢ်လီၤသီလၢဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ခဲလၢလၢပၤဟၢလီၤအိၣ်ကမ့ၣ်ဒဲကဝီၤဖဲအစီၢ် ဖဲဖၣ်အုန်ကီၢ်ရၢၣ်ပူၤန့ၣ်လီၤ. လၢ ပုၤ ၄,၈၆၂ အကျါန့ၣ် ၂,၁၄၅ န့ၣ် မုၢ်ဝဲဒၣ် ဖိသၣ်လၢ အသးန့ၣ်အိၣ် ၁၂န့ၣ်အဖိလၢတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. (တၢ်ဂီၤ-ခွန်အုန်အုန်ကွန်)

ခွန်အဲၣ်အဲၣ်လဲအုန် အသးကလၢ အိၣ်သ့ၣ်လီၤအသးတၢ်လီၤ န့ၣ်အိၣ်စိးဒီးလၢပၤဟၢဟဲကဝီၤတဖၣ်ဖဲလီၤ. ခိဖျါလၢဘူးတလၢ အယံ ကျိဖးဒိၣ်သၣ် ၁၂ဖျါလီၤတဲာ်ဝဲလၢ အပူၤဒီးတၢ်အခိၣ်အ ယၢၤန့ၣ်လီၤ. ဒီးသဝီဖိဂီၢ်မုၢ်စံၣ်အိၣ်ကဒုဒီးအသးလၢတၢ်ခးစိအံၤ န့ၣ်လီၤ. သဝီဖိလၢအတဲသကိးတၢ်ဒီးခွန်အုန်အုန်ကွၢ်တဖၣ် အါဒုၣ်တၢ်တ ကွၢ်ပၤဖျါထီၣ်ဝဲလၢ ခိဖျါတၢ်မၤအၢမၤသီလၢ အမုၢ်တၢ်ပံးတၢ်ဘျး တၢ်ဖျါလၢဘၣ်တၢ်မၤအိၣ်လၢနအဖဒီးဒုးခွန်ဘၣ်အုန် ဆဲးကဲ ထီၣ်ဒုးအ သးန့ၣ် မုၢ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢအဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ယုၤ န့ၣ်လီၤ. သဝီဖိတဖၣ် ပၤဖျါထီၣ်ဝဲလၢ တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤအိၣ်ထီၣ်လၢဘၣ်ယုၤ ဒီး တၢ်နိးတၢ်ဘျး လၢ ကက့ၤကဒါက့ၤအဂီၢ်န့ၣ် ခိဖျါဘၣ်ပျံၤဘၣ်ဖုးမ့ၣ်ပီၤလၢ ဘၣ်တၢ် ပၤလီၤအိၣ်လၢ ဒုးခွန်ဘၣ်အုန်အသး, တၢ်ထၢဆူၣ်သုးဒီး တၢ်မၤဆူၣ်မၤစိး လၢကဘၣ်ဘၣ်ထီၣ်န့ၣ်သုးကလၢဒီး ဘၣ်ဝဲဘၣ်ယိးန့ၣ် သုးတၢ်ပိး တၢ်လီၤဒီးဘၣ်ဟးလၢသုးမဲာ်ညါဖဲသုးတဖၣ်ဟးကွၢ်ဟ့ၣ်ကွၢ်တၢ်အခါဒ် “ တၢ်သူပုၤကညီဒ်တၢ်မၤရဲၤမၤပျီမ့ၣ်ပီၤတဖၣ် ” အသိးန့ၣ်လီၤ.

တၢ်မၤအၢမၤသီဖဲဖၣ်အံၤတဖၣ်ဆဲးကဲထီၣ်ဒုးအသးန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဒုးလီၤစါဖဲလၢယူၤတတၢ်လံဘၣ်ဆၢ နအဖဒီးဒုးခွန်ဘၣ်အုန်ဆဲးမၤဒီးတၢ်ဟး ကွၢ်ဟ့ၣ်ကွၢ်တၢ်လီၤအသီဖဲဖၣ်တြၢၤကီၢ်ဆၢပူၤဒ်သိးကပၤဘၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဒုးသၢလၢဝဲအလီၤခဲ, ခွန်အုန်အုန်ကွၢ်ပူၤထၢတၢ်ကစီၣ်ဖိ ပၤဖျါဝဲလၢ ပုၤဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ခဲ ၄,၈၆၂ ဂၤ အိၣ်ဒီးဝဲဒၣ်လၢ ပုၤဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ခဲအတၢ်လီၤသီဖဲ အအိၣ်သ့ၣ်လီၤအသးဖဲ နီၣ်ဘိ, အုၣ်ထီၣ်ထီၣ်ဒီး မဲာ်သရံးသဝီဖိကီၢ်တဲာ်ပူၤ, ထံၣ်စီၣ်ယၢ်ကီၢ်ရၢၣ်, တးကီၢ်ဆၢပူၤန့ၣ်လီၤ. ပုၤ ၄,၈၆၂ အကျါ ၂,၁၄၅ န့ၣ် မုၢ်ဝဲဒၣ် ဖိသၣ် ၁၂န့ၣ်အဖိလၢ န့ၣ်လီၤ. ခွန်အုန်အုန်ကွၢ်ပူၤထၢတၢ်ကစီၣ်ဖိထံၣ်ဘၣ်စုၢ်ကိးဝဲလၢ သဝီဖိလၢအယုၤလီၤပူၤဖျါဒီးအသးဒီးတၢ်မၤအၢမၤသီလၢလၢပၤဟၢဟီၣ်

ကဝီတ ဖပ်ကဘဉ်လဲအူဘဉ်ကီဘဉ်ခဲတံလီၤသီအစါယုမၤဝဲတံဖံးတံမၤလၢကွီၣ်တံကီၣ်ပူၤန့ၣ်လီၤ။ ဒီးပုၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤတူၢ်ဘဉ်တံနး တံဖိၣ်ဖဲဒိဖျိအသးလၢလၢပၤဟၢတံဂံၢ်ဒ်သီးသီးဘဉ်ဆဉ်တံတၢ်န့ၣ်လီၤအီၤလၢစရိၣ်အဖျါလၢလံာ်အံၤအပူၤန့ၣ်ဘဉ်။¹

နီၣ်ဂံၢ်	တံလီၤသီ	ဟံၣ်န့ၣ်အနီၣ်ဂံၢ်	ပုၤဟဲတုၤသီအနီၣ်ဂံၢ်			ဖိသဉ်သးန့ၣ် ၁၂န့ၣ်အဖိလၢနီၣ်ဂံၢ်		
			ပိၣ်မုၢ်	ပိၣ်ခွါ	ခဲလၢၣ်	ပိၣ်မုၢ်	ပိၣ်ခွါ	ခဲလၢၣ်
၁	နီၣ်ဘိ	၃၂၅	၁,၀၁၂	၉၉၀	၂,၀၀၂	၄၈၂	၄၉၁	၉၇၃
၂	အူသုၣ်ထဉ်	၃၀၄	၁,၀၀၂	၉၈၆	၁,၉၈၈	၄၂၆	၃၈၇	၈၁၃
၃	မဲၢ်တရံး	၁၅၇	၄၅၂	၄၂၀	၈၇၂	၁၈၁	၁၇၈	၃၆၉
ခဲလၢၣ်		၇၈၆	၂,၄၆၆	၂,၃၉၆	၄,၈၆၂	၁,၀၈၉	၁,၀၅၆	၂,၁၄၅

နအဖဒီးဒံၣ်ခွၢ်ဘဉ်အုၣ်ဆဲးမၤဒုးယုၤရဲၣ်ကျဲၤဒီးမၤအာမၤသီတံဖဲဖၣ်အုၣ်ကီၣ်ရူၣ်ပူၤ

“တံဂံၢ်တံကျိၤလၢဘဉ်ဟဲလၢအံၤန့ၣ် (တံလီၤသီဖဲထဉ်စိၣ်ယါကီၣ်ရူၣ်) မ့ၢ်နအဖဒုၣ်ကျဲၤစၢၤဖိၣ်ပုၤဒီးမၤပဲလဲၣ်တံဒီးဒံၣ်ခွၢ်ဘဉ် အုၣ် ဂုၢ်ကျဲၤစၢၤဒုးကဲအုၣ်ပုၤဒီးအသးဖိတဖၣ်အယိၣ်န့ၣ်လီၤ။ ဒံၣ်ခွၢ်ဘဉ်အုၣ်ဒီးနအဖဒံၣ်ဖုလၢၣ် ဟဲတုၤလၢပသဝီလီၤ။ ယကုၤ တ ဘူၣ်လၢဘဉ်။ သဝီဖိလၢသဝီဖိတဖၣ်အါဒုၣ်တံတက့ၢ်ပျဲၤဝဲလၢကဘဉ်လဲၣ်တံဒီးပုၤဝဲတံဖိလၢနအဖအကီၣ်လီၤ။ လၢညါန့ၣ်, ယ ဘဉ်လဲၣ်တံဒီးနအဖအပုၤဝဲတံဖိလီၤ။ ယဘဉ်ဝဲတံအိၣ်တံအိၣ်ဒီးကျိၣ်ပျဲၤသးန့ၣ်လီၤ။”

- စီၤက... (ပိၣ်ခွါ, ၃၀န့ၣ်) ၀...သဝီ, တံတြိၤကီၣ်ဆဉ် (လၢယုၤလံ ၂၀၀၉န့ၣ်, တံလီၤသီ, ကီၣ်ကွီၣ်တဲၣ်)

“ခိဖျိလၢနအဖအသီတံလၢပဖိခိၣ်အယိၣ် ဖဲဒံၣ်ခွၢ်ဘဉ်အုၣ်ဟံၣ်ဖိၣ်ထီၣ်အသးဒီးဟဲတုၤလၢပသဝီဒီး, ယယုၤယိၣ်အူအံၤ (တံလီၤ သီထဉ်စိၣ်ယါကီၣ်ရူၣ်)န့ၣ်လီၤ။”

- စီၤဒ... (ပိၣ်ခွါ, ၃၈), ၀... သဝီ, တံတြိၤကီၣ်ဆဉ် (လၢယုၤလံ ၂၀၀၉န့ၣ်, တံလီၤသီ, ကီၣ်ကွီၣ်တဲၣ်)

တံဒုးဖဲလၢပၤဟၢလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ဒဲကဝီလီၤစ့ၤကွီၣ်ဝဲဒိဖျိခွၢ်အုၣ်အဲၣ်အဲၣ်လဲၣ်အုၣ်သးက့ၢ်(ရ)သုးရူၣ်တဖၣ်ထုးကွီၣ်အသးလၢဟံၣ်ကဝီပူၤဖဲ လၢ ယုၤတတံန့ၣ်လီၤ။ ခဲအံၤနအဖဒီးဒံၣ်ခွၢ်ဘဉ်အုၣ်ဒုးန့ၣ်တဖၣ်ပၤဘဉ်ခွၢ်အဲၣ်အဲၣ်လဲၣ်အုၣ်သးတံလီၤတဖၣ်ဒီးဆဲးဟူးဂဲၤလၢလီၤဟီၣ်ကဝီ ပူၤန့ၣ်လီၤ။ ဒံၣ်ခွၢ်အုၣ်အုၣ်ကွီၣ်ပုၤထၢတံကစိၣ်ဖိဟံၣ်ဖျါဝဲအသးပယီၤသုးမုၢ်တဖၣ်ဟူးဂဲၤဝဲထဲသဝီလၢအအိၣ်အတံပဖိလၢတဖၣ်ဒီးအဘူး ဒီးအသးကလၢတဖၣ်န့ၣ်လီၤ။ ဖဲလၢအိၣ်ကူး ၁သီ ၂၀၀၉န့ၣ် နအဖသုးရူၣ်ခမရ(၂၀၂)ဒီးခမရ(၂၀၅)တံဆိတလဲကွီၣ်အလီၤဒီးခမရ(၂၀)ဒီး (၂၀၃)န့ၣ်လီၤ။ ခမရ(၂၈)ဒီးအသးဖိ ၁၆၀၈ၤ, တံတိခိၣ်ရိၣ်မဲအီၤလၢဇီၣ်ဝု, ခဲအံၤဟူးဂဲၤ သူမ့ၢ်ကျိၣ်ကါနံၤ စးထီၣ်လၢမဲၢ်လးအါသဝီဒီးဆူက လံၤစီးတုၤကွီၣ်ထဉ်တုၤလၢပၤဟၢဒဲကဝီန့ၣ်လီၤ။ ခမရ(၂၀၃)သုးဖိအိၣ် ၁၈၀-၂၀၀၈ၤဟူးဂဲၤလၢလၢပၤဟၢကလံၤစီးဟီၣ်ကဝီ သူမ့ၢ်ကျိၣ်ဖဲအကွၢ်ဆါမဲၢ်လီၤအသးဒီးမဲၢ်တရံးသဝီကုၤလီၤအူသုၣ်ဘုၣ်ထဉ်, လုဝါ, မုၢ်အူပူၤ, မဲၢ်တဝီတုၤကျိၣ်ကတံန့ၣ်လီၤ။ ဒံၣ်ခွၢ်ဘဉ် အုၣ်သုးဖိတဖၣ်အိၣ်သုၣ်လီၤစ့ၤကိးအသးလၢအမၤန့ၣ်ခွၢ်အဲၣ်အဲၣ်လဲၣ်အုၣ်အတံလီၤဖဲအပူၤကွီၣ်တဖၣ်ဒီးဘဉ်တဖၣ်အပူၤ ဒီးဟူးဂဲၤစ့ၤကိး လၢတံမဲၢ်ညါဟီၣ်ကဝီတဖၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ။ ဖဲလၢအိၣ်ကူး ၂၁သီ ၂၀၀၉န့ၣ်, ဒံၣ်ခွၢ်ဘဉ်အုၣ်သုးဖိလၢသုးက့ၢ်(၉၉၉)ဒီး(၅၅၅)နီၤဟ့ၣ်လီၤမူ ဒါလၢဘဉ်ပၤဝဲတံလီၤသီဟီၣ်ကဝီလၢသူမ့ၢ်ကျိၣ်နံၤဒီးဘိန့ၣ်လီၤ။ လၢခမရ(၂၀၃)ဒီး ၂၈အဘဉ်စၢၤန့ၣ်ဒံၣ်ခွၢ်ဘဉ်အုၣ်သုးက့ၢ်(၉၉၉)အသး ရူၣ်၄, ၅ ဒီး၇, ဟူးဂဲၤဒုၣ်လၢတံဘဉ်စၢၤ, တံလီၤလၢခွၢ်အဲၣ်အဲၣ်လဲၣ်အုၣ်ပးထီၣ်ကွီၣ်အလီၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ။ တံလီၤန့ၣ် ဟံၣ်ယုၤစ့ၤကိး လၢပၤဟၢကလံၤစီးဒီးတုၤမုၢ်အူပူၤ, သုးက့ၢ်(၅၅၅)အပူၤသုးရူၣ်(၁)ဒီး(၂)ဟူးဂဲၤတံလီၤတပူၤယိၣ်ဒီးခမရ(၂၀၃)န့ၣ်လီၤ။

နအဖဒီးဒံၣ်ခွၢ်ဘဉ်အုၣ်သုးန့ၣ်တဖၣ် ဟံးန့ၣ် ခွၢ်အဲၣ်အဲၣ်လဲၣ်အုၣ်တံလၢၣ်လၢလၢပၤဟၢဝးဝးဘဉ်ဆဉ် ခွၢ်အဲၣ်အဲၣ်လဲၣ်အုၣ်သုးဖိတဖၣ်ဆဲး မၤဒံးဝဲ တံဒုးဖဲဒီးဒီး ဒီးလီၤမုၢ်ပိၣ်ဖဲတံလီၤလၢ အဘူး နအဖဒီးဒံၣ်ခွၢ်ဘဉ်အုၣ်အသးကလၢတဖၣ်န့ၣ်လီၤ။ ခွၢ်အုၣ်အုၣ်ကွီၣ်ပုၤထၢတံ ကစိၣ်ဖိဟံၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢ ဒံၣ်ခွၢ်ဘဉ်အုၣ်သုးလၢအဟူးဂဲၤတဖၣ်မၤဝဲတံထီၣ်ဒုးအုၣ်အုၣ်ကီၣ်ကီၣ်န့ၣ်လီၤ။ နအဖဒီးဒံၣ်ခွၢ်ဘဉ်အုၣ်သုးန့ၣ်တ ဖၣ်ဒီးလီၤစ့ၤကိးမုၢ်ပိၣ်ဖဲတံလီၤလၢအဘူးဒီးအသးကလၢတဖၣ်ဒီး သဝီလၢတံဟံၣ်တုၤကွီၣ်အီၤတဖၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ။ ခွၢ်အုၣ်အုၣ်ကွီၣ်ပုၤ တံကစိၣ်ဖိ သမံသမိးကွၢ်ဝဲတံလီၤသီဖဲထဉ်စိၣ်ယါဘူးဘူးတံတံဒီးဟံၣ်ဖျါဝဲ သဝီဖိတဖၣ်ဖဲဝဲလၢ အဝဲသုၣ်ယုၤဒိဖျိနအဖဒီးဒံၣ်ခွၢ်ဘဉ်အုၣ် တံဆဲးယုၤဆုၣ်တံမၤဆုၣ်မၤစီးဒီးတံထၢဆုၣ်သုးအယိၣ်န့ၣ်လီၤ။ ခွၢ်အုၣ်အုၣ်ကွီၣ်ပုၤထၢတံကစိၣ်ဖိဟူးဂဲၤလၢဖၣ်အုၣ်ကီၣ်ရူၣ်ပူၤဟံၣ်ဖျါဝဲ က တံအံၤ နူဖိသဝီဖိလၢ အအိၣ်တုၤလၢအသဝီတဖၣ် ကွၢ်ဆါမဲၢ်ဘဉ်ဝဲဒီးနအဖဒီးဒံၣ်ခွၢ်ဘဉ်အုၣ်တံဟံးတံဘူးတံဖိၣ်ဒီးတံမၤအာမၤသီ တဖၣ်ထီၣ်ဘိလီၤ။

¹ For more on the relationship between what is often called “economic” migration and factors normally understood as pushing villagers to become refugees, see *Abuse, Poverty and Migration: Investigating migrants' motivations to leave home in Burma*, KHRG, June 2009. In July, KHRG interviewed two teenage boys who deserted from the DKBA after being forcibly recruited. Rather than return to their villages or seek support in a refugee camp, the boys are seeking employment in Thailand. See, *Forced recruitment of child soldiers: An interview with two DKBA deserters*, KHRG, August 2009.

တၢ်ဒိတၢ်ဂီၤတဘျီအံၤ ဖဲ လါအီကူး ၅သီ ၂၀၀၉န့ၣ်, ဒုးန့ၣ်ဖျါဝဲ ဘၣ်ကီဘၣ်ခဲဖိဖဲအူသ့ၣ် ထၣ်ဒဲကဝီၤတၢ်လီၤသီန့ၣ်လီၤ. ဖိၣ်မ့ၣ်ပုၤလၢအထွဲတကယၤန့ၣ်မၤပုၤဝဲထံ လၢထံအပူၤလၢက ဘၣ် ကျဲတံၢ်ခိၣ်ဆူအဟံၣ်ဖိဖိအိၣ်တၢ်လီၤတၢ်လီၤသီ တၢ်ကတၢၢ်အဂၤတကယၤန့ၣ် လီၤ.(တၢ်ဂီၤ-ခ့ၣ်အုၣ်အၣ်က့ၣ်)

တၢ်ဂီၤအံၤတၢ်ဒိန့ၣ်အီၤဖဲ လါအီကူး ၅သီ ၂၀၀၉န့ၣ်, ဒုးန့ၣ်ဖျါဝဲ ဖိၣ်ခါတဖၣ်ယိးန့ၣ်လၢဒုး ဟံၣ်ခိၣ် လၢ ကညီယိၤကီၢ်ကစၢ်ခိၣ်သဝီ ဖဲထံန့ၣ်ထၣ်သဝီန့ၣ်လီၤ. တန့ၣ်ညါလါ အီကူးအံၤ မူခိၣ်တစူၣ်ဖးဒိၣ်ဒဲးညီန့ၣ်အသိးဘၣ်, ဘၣ်ဆၣ်လၢတဖၣ်မ့ၢ်တၢ်အကါဒိၣ်လၢလီၤဟံၣ် က ဝီၤတၢ်ဟ့ၣ်ကသံၣ်တဖၣ်အဂီၢ်လီၤ. (တၢ်ဂီၤ-ခ့ၣ်အုၣ်အၣ်က့ၣ်)

နအဖဒီးဒံၣ်ခ့ၣ်ဘၣ်အုၣ်သုးဖိတဖၣ် ယုဆူၣ် သဝီဖိတဖၣ် ကကဲအပူၤဝဲတၢ်ဖိ, ဝံန့ၣ်တၢ်ပိးတၢ်လီၤ ဟံၣ်ယုၣ်တၢ်အိၣ်ဒီးကျိချံၣ်ပြၣ်သ့ၣ်, ဒိန့ၣ်စ့ၢ်ကိး ကဘၣ်လဲၤတၢ်လၢအသုးကျိၤမဲၣ်ညါဒိးသိးကမၤရဲၤမၤပျီမ့ၣ်ပိၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲဝၣ်မံၤကျါသဝီ, တၢ်တြီၤကီၢ်ဆၣ် ပူၤသဝီဖိ(၁၀၀)ဂုၣ်ကျဲၤစၢၤအိၣ်ဝဲ တုၤလါယူၤလၢဒိးသိး ကတၢၢ်သကိး နအဖဒီးဒံၣ်ခ့ၣ်ဘၣ်အုၣ်အတၢ်ယုဆူၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်ဖိခိၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲလါယူၤဘူးကလၢဒိးန့ၣ် သဝီ ဖိလၢအိၣ်တၢ်တဖၣ် သ့ၣ်ညါဝဲလၢ မၤတၢ်လၢအကစၢ်ဂီၢ်ဒိးသိး ကမၤန့ၣ်အနီၢ်ကစၢ်ဂီၢ်ခိၣ်တၢ်လိၣ်တဖၣ်တသုးဒီးတကတီၢ်ယီၤ ဘၣ်မၤလၢပုၤန့ၣ် နအဖဒီးဒံၣ်ခ့ၣ်ဘၣ်အုၣ်တဖၣ်အတၢ်မၤဆူၣ်မၤစိးန့ၣ်မၤဝဲတန့ၣ်လၢတက့ၤလၢဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲလါယူၤအသိး ၂၀န့ၣ်သဝီဖိတဖၣ်စးထီၣ်ယုၣ်ဝဲ ဒၣ်န့ၣ်လီၤ. စ့ၢ်သိတချူးလၢ သဝီဖိတဖၣ် တယုၢ်ဒီးဘၣ်နအဖဒီးဖိလၢ အအိၣ်သုလီၤအသးဖဲ ကတဲၣ်သုးကလၢတဖၣ် ဟ့ၣ်လီၤ တၢ်က လုၢ်လၢ သဝီဖိတဂၤကဘၣ်လဲၤမၤန့ၣ်အတၢ်လၢ တဟ့ၣ်ဝဲအလုၢ်အပူၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ. သဝီဖိအံၤဆိကမိၣ်ဒီးတဲဝဲလၢ အဝဲကဘၣ်မၤတၢ်သၢသိ ဒီး ကချူး န့ၣ်တၢ်ဆၢကတီၢ်လၢ ကယုၢ်တဘျီယီဒီး အသဝီဖိအဂၤတဖၣ်အယီၤသဝီဖိန့ၣ် ကန့ၣ်ဝဲနအဖတၢ်ကလုၢ်န့ၣ်လီၤ. ဒီးအဝဲဘၣ်တၢ်မၤ ဆူၣ်အီၤလၢ ကမၤတၢ်လၢ ဒိတန့ၣ်န့ၣ်လီၤ. ဆၢကတီၢ်လၢ အဝဲဖဲက့ၤတုၤလၢအဟံၣ်တဘျီ, အသဝီန့ၣ်ပူၤတအိၣ်လၢနီတဂၤဘၣ်. ဖဲတသ့ၣ် ညါဝဲလၢ ကဘၣ်မၤဒဲးလဲၣ်ဒီးကဘၣ်လဲၤဖဲလဲၣ်အခါန့ၣ် အဝဲဒံၣ်ခ့ၣ်ဘၣ်အုၣ် လၢကဒုးကဲထီၣ်အိၣ်ဒီးသုးဖိန့ၣ်လီၤ. တန့ၣ်ဝဲအလီၢ်ခံ, အဝဲယု အခွဲးလၢ ကဟဲက့ၤဟးလၢအသဝီန့ၣ်လီၤ. ဒီးအဝဲယီၤဘၣ်ပုၤလၢဘၣ်တၢ်ဒီးလီၤအီၤလၢ ဒံၣ်ခ့ၣ်ဘၣ်အုၣ်သုးဖဲအဝဲတအိၣ်အခါန့ၣ် လီၤ. ဒံၣ်ခ့ၣ်ဘၣ်အုၣ်စိၣ်ကွဲၣ်အီၤဝဲဒီးခ့ၣ်အုၣ်အၣ်က့ၣ်ပူၤထၢတၢ်ကစိၣ်ဖိမၤလီၤတံၢ်ဝဲအတၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးတၢ်အိၣ်သးတန့ၣ်လၢဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဒံၣ်ခ့ၣ်ဘၣ်အုၣ်ဆဲးထၢဆူၣ်သုးသဝီဖိတဖၣ်လၢသုးသိးမၤတၢ်ဝဲလၢအပူၤကွဲၣ်ဖဲလါအီကူး ၂၀၀၈န့ၣ် န့ၣ်လီၤ. တၢ်ထၢဆူၣ်သုးအံၤမၤကဒီးဝဲ အသိးတဘျီဖဲလါမုၤ တတံၢ် ၂၀၀၉န့ၣ် ခီဖျါအတၢ်ဆၢတံၢ်အိၣ်ဝဲလၢ ကပျီလဲၣ်ဒံၣ်ခ့ၣ်ဘၣ်အုၣ်ဆူၣ်သုးဒီးကီၢ်ဆၢဒီးအိၣ်က့ၤလၢနအဖ သုး^၂တၢ် ပၤတၢ်ဆုၤဖိလၢန့ၣ်လီၤ. ဒဲးတၢ်ကစိၣ်ဖဲဖျါထီၣ်လၢ ဒံၣ်ခ့ၣ်ဘၣ်အုၣ်တဖၣ် တၢ်အိၣ်ဖိၣ်ဖဲ လါမုၤ ၇သီ တၢ်ကွဲးနီၣ်ပျါထီၣ် အသိး, တၢ်ပျီတ လဲအသးဆူၣ်သုးဒီးကီၢ်ဆၢန့ၣ်ကဘၣ်မၤအါထီၣ်ဒံၣ်ခ့ၣ်ဘၣ်အုၣ်အသုးနီၣ်ဂံၢ်ထီၣ်ဘး ၉,၀၀၀ ဂၤန့ၣ်လီၤ. ဒဲးတၢ်ကွဲးနီၣ်ပျါအသိး, တၢ်လိၣ် ဘၣ်အါထီၣ်ဝဲသုးဖိအသိ ၃,၀၀၀ဂၤ^၃ န့ၣ်လီၤ. ဒီးဖဲလါမုၤ သၢန့ၣ်တန့ၣ်ထီၣ်န့ၣ်ဒံၣ်ခ့ၣ်ဘၣ်အုၣ်(၉၉၉)ခိၣ် သုးခိၣ်ဖါန့ၣ်ဒီးမိၤခွဲၣ်သုၤခါလီၤတၢ် ကလုၢ်ဆူၣ် လုၢ်ပျါ, တၢ်တြီၤဒီးတန့ၣ်ဆၢကီၢ်ဆၣ် , ဖၣ်အၣ်ကီၢ်ရၣ် သဖိတဖၣ် ကဘၣ်ဟ့ၣ်အီၤသုးဖိအသိန့ၣ်လီၤ. ခံသိဝဲအလီၢ်ခံ ဖဲလါမုၤ ၁၈သီန့ၣ် သုးက့(၃၃၃)သုးခိၣ်မိၤကွဲၣ် ရှုပုးသဝီ(၁၈၀)အသးပုၤလၢတၢ်မၤအဟဲထီၣ်တၢ်အိၣ်ဖိၣ်တဖၣ်သုးက့ဝဲလီၢ်ခိၣ်သ့ၣ်ဖဲအိၣ်လၢသဝီ သးပုၤတဖၣ်လၢသဝီကိးဖျါဒဲးကဘၣ်ထၢန့ၣ်အီၤသုးသ^၄ န့ၣ်လီၤ. သဝီဖိတဖၣ် တဲဘၣ်စ့ၢ်ကိးခ့ၣ်အုၣ်အၣ်က့ၣ်လၢ သုးသိတဖၣ်အံၤ တၢ်က သုအီၤလၢတၢ်ထီၣ်ဒုးခ့ၣ်အိၣ်အိၣ်လဲၣ်အုၣ်သုးက့(၆)ဒီးသုးက့(၇)ဖဲပုၤယုၢ်ဒီးဖဲဖၣ်အၣ်ကီၢ်ရၣ်ပူၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. သဝီဖိတဂၤတဲဘၣ်ခ့ၣ်အုၣ် အၣ်က့ၣ်လၢ “အဝဲသ့ၣ် (ဒံၣ်ခ့ၣ်ဘၣ်အုၣ်) တၢ်ပညီၣ်အိၣ်လၢ(ကဆၢ) သုးဖိအသိတဖၣ်ဆူၣ်ပျါယုၢ်ကီၢ်ရၣ်န့ၣ်လီၤ.” “ယနၢ်ဟူလၢ(တၢ် ဂ့ၢ်) အံၤလၢ သဝီသးပုၤအိၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒံၣ်ခ့ၣ်ဘၣ်အုၣ်ဖဲစ့ၢ်မုၢ်ကျါဒီးနအဖလၢ တန့ၣ်ညါအံၤ(၂၀၀၈)န့ၣ်အဝဲသ့ၣ်ကဒုးပုၤယုၢ်ကီၢ်ရၣ်တုၤ အဝဲသ့ၣ်န့ၣ်^၅ န့ၣ်လီၤ.” သဝီဖိသးစၢ်ခံၣ်လၢအဘၣ်တၢ်ထၢဆူၣ်အီၤလၢသုးဖဲလါယူၤလဲ ၂၀၀၉န့ၣ် ဒီးခဲအံၤ ယုၢ်ဖျါကွဲၣ်ဝဲလၢ အဝဲသ့ၣ် က ဘၣ်တၢ်ဆုၤအီၤလၢတၢ်ထီၣ်ဒုးသုးက့(၇)ဖဲဖၣ်အၣ်ကီၢ်ရၣ်ပူၤန့ၣ်လီၤ.

² For more on forced recruitment into the DKBA as well as the group’s transition into a Border Guard Force, see *Forced recruitment of child soldiers: An interview with two DKBA deserters*, KHRG, August 2009. See also, *Joint SPDC/DKBA attacks, recruitment and the impact on villagers in Dooplaya and Pa’an District*, KHRG, May 2009.
³ Minutes to this meeting, dated May 7th 2009, are on file with KHRG.
⁴ See, *Ongoing accounts of village-level resistance*, KHRG, July 2009.
⁵ See, *Forced recruitment by DKBA forces in Pa’an District*, KHRG, September 2008.

သီးအူစိမ့်မှ်သဝီသးပုလ်၊ နအဖ ဟ်လီဝဲတဂါဒီးလါအပူကွံင်သါနံင်အတီပူ ထိဘိအဝဲပလီသးလါ ကဘဉ်မလါပုၤနအဖ တံကလုာ်သုဉ်တဖဉ်န့ဉ်လီၤ.

“သဝီသးပုတဂါအံၤအတံဆဲးကျိးဒီးခွဉ်အဲဉ်ယူခွဉ်အဲဉ်အဲဉ်လ်အုဉ်သုးဖိတအိဉ်နီတမံၤဘဉ်. နအဖဒီးခွဉ်ဘဉ်အုဉ်ဟ်ထီဉ် အံၤလါကဘဉ်ကဲသဝီသးပုဒီး ကဘဉ်ကဲအဝဲသုဉ်ခါစးအသီးလီၤ. တမုာ်လါသဝီဖိတဖဉ်ယုထီဉ်ဟ်ထီဉ်အံၤဒီးသဝီသးပု ဘဉ်. အဝဲကဲသးပုလါနအဖဒီးခွဉ်ဘဉ်အုဉ်အဂီၢ်အိဉ်သါနံင်လံဒီးဖဲအကဲသဝီသးပုဆါကတီၢ်. အဝဲမါအတံမလါ အဂ့ၤ ကတါခိဖျါအဝဲလုာ်ပီဉ်ထွဲနအဖဒီးခွဉ်ဘဉ်အုဉ်ခံဖုလါအတံကလုာ်အယီန့ဉ်လီၤ. အါန့ဉ်အန့ဉ်ဖဲခွဉ်ဘဉ်အုဉ်စးထီဉ်မါ တံထါအုဉ်သုးသီအခါ အဝဲရဲဉ်ကျဲၤ(သုးသီ)ဒီးမလါပုၤဝဲဒီးတံနံဉ်လီၤအိဉ်အသီးန့ဉ်လီၤ. ဖဲအကဲသဝီသးပုဆါကတီၢ် အဝဲ ဘဉ်မါစုာ်ကိးတံလါ ဟံဉ်ဖိယီဖိအဂီၢ်ခိဖျါအဝဲတဒီးန့ဉ်ဘဉ်တံမါစၢၤလါနအဖဒီးခွဉ်ဘဉ်အုဉ်အအိဉ်ဘဉ်န့ဉ်လီၤ. ကိးမုာ်နံဉ် ဒီး အဝဲမါအိဉ်ဝဲပထိးကျိးလါအကျိးပုၤန့ဉ်လီၤ. ဖဲအဝဲမါပထိးသုဉ်ဝံဒီးန့ဉ်ဘဉ်တံကျိးတံဖိုဉ်တနီၤဒီး သူဝဲတံကျိးတံဖိုဉ် အံၤလါအဟံဉ်ဖိယီဖိအဂီၢ်န့ဉ်လီၤ. တချုးလါအဝဲမါပထိးကျိးဒီးဘဉ်န့ဉ် အဝဲဘဉ်ဟံးလီၤစိ ပထိးချံလါအသုဉ်ခိဉ်ဒီးလါ နံဉ်ကတါန့ဉ်.အဝဲဆါပထိးဝံၤဟ့ဉ်ကဒါက့ၤစုၤလါအဟံးလီၤဟ်ဝဲန့ဉ်လီၤ.”

သဝီဖိလါဟံဉ်ကဝီပုၤဖဲအဝဲသကိးတံဒီးခွဉ်အုဉ်အဲဉ်ကွံဉ်တဂါအံၤဟ်ဖျါဝဲလါ အူစိမ့်မှ်ဘဉ်တံမါသံအံၤခိဖျါလါ နံဉ်ခွဉ်ဘဉ်အုဉ် သုးခိဉ် စ့ဉ်အါစံၤကမာ်အိဉ်ဒီးအံၤအယီန့ဉ်လီၤ.:

“ဖဲတံမါဆါသဝီသးပုဝံၤ,သုးဖိတဖဉ်က့ၤကွဲအါဆုထံဉ်ကုာ်ရံဉ်သဝီဒီးဝံၤဆုစ့ဉ်ကီၢ်ကီၢ်န့ဉ်လီၤ. သုးဖိတဖဉ်တအဲဉ်ဒီးလါသဝီ သးပုအံၤကအိဉ်မူလါဘဉ်ခိဖျါလါ သုးဖိတဖဉ်တအဲဉ်ဒီးကူဆါယါဘျါအံၤဒီးတအဲဉ်ဒီးသုလံာ်စုၤလါလါသဝီ သးပုအံၤအဂီၢ် ဘဉ် အယီန့ဉ်လီၤ. ဘဉ်ယးဒီးအတံသံန့ဉ်, သဝီသးပုကဘဉ်သံသုဉ်သုဉ်လီၤခိဖျါ နံဉ်ခွဉ်ဘဉ်အုဉ်စ့ဉ်အါစံၤ ယုလီၢ်ဟ် အစုအ ယီန့ဉ်လီၤ. အပူကွံင်သဝီသးပုအံၤယုက့ၤဝဲစုၤလါ သုးခိဉ်အံၤတဘျီဒီး ဖျါလါသုးခိဉ်အံၤသးတမံဝဲအါဘဉ်န့ဉ်လီၤ. အဝဲ (စ့ဉ်အါစံၤ)သန့ကတအဲဉ်ဒီးဟ့ဉ်က့ၤစုၤသဝီသးပုအံၤစုာ်ကိးဘဉ်န့ဉ်လီၤ.လါတံန့ဉ်အယီခွဉ်ဘဉ်အုဉ်သုးခိဉ်အံၤဒုးအိဉ် ထီဉ်ဝဲတံဂုာ်အံၤဒီးလါအမါသံသဝီသးပုအံၤအယီပုၤဟ့ဉ်အါတံကမာ်တသုနီတဂါဘဉ်န့ဉ်လီၤ.”

တံဘဉ်ယီဉ်ဘဉ်ဘျီလါတံဆုာ်ကဒါက့ၤဆူထံလီၢ်ကီၢ်ပူဒီးတံသုဉ်ကီၢ်သးဂီၤလါပုၤဟဲတုၤသီတဖဉ်အဂီၢ်

“ယက့ၤကဒါက့ၤ(ဆူကညီကီၢ်ဆဲး) တဘျီလါဘဉ် ခိဖျါလါ သဝီဖိလါသဝီပုၤတဖဉ် ဖျါဝဲလါ ကဘဉ်ကံပုၤဝဲတံဖိအယီလီၤ. လါအပူကွံင်န့ဉ်, ညီနံၤယကဲဘဉ် နအဖအပုၤဝဲတံဖိလီၤ. ယဘဉ်ဝဲတံအိဉ်တံအိဉ်ဒီးကျိချံပြုးသုတဖဉ်... နအဖဒီး နံဉ်ခွဉ် ဘဉ်အုဉ်တံမါအမါသီမုာ်တအိဉ်လါဘဉ်ဒီးယကက့ၤကဒါက့ၤဆူယဟံဉ်လီၤ. နီၢ်နီၢ်န့ဉ် ယတအဲဉ်ဒီးအိဉ်လါကီၢ် အံၤ (ကွီဉ်တဲဉ်ကီၢ်) အပူ ဘဉ်ခိဖျါလါ ယမါအိဉ်ခုးတသုဘဉ်အယီန့ဉ်လီၤ. ဝဲအံၤ ယတံဖဲးအိဉ်မါအိဉ်အလီၢ်အိဉ်တုာ်ကွံဉ်လါ ယသဝီပုၤန့ဉ်လီၤ. ယတံစံဉ်န့ဉ်တနံဉ်ဘုဟးထီဉ်န့ဉ်(၁၀၀)နံဉ်န့ဉ်လီၤ.”

- စီ ၈... (ပိဉ်ခါ, ၃၀) ၀... သဝီ, တံတြိကီၢ်ဆဉ်(လါယုၤလံ,တံလီၢ်သီ,ကီၢ်ကွီဉ်တဲဉ်)

(ကွီဉ်တဲဉ်သုးမုာ်)မုာ်မါဆူဉ်လါ ပကဘဉ်က့ၤကဒါက့ၤပသဝီဘဉ်ဆဉ် ယတက့ၤဘဉ်. ယဆိကမိဉ်လါ အဝဲသုဉ်မုာ်မါဆူဉ်ပုၤလါ ပကဘဉ်က့ၤန့ဉ်, ယကယုတံလီၢ်လါအဘဉ်ဘါတလီဉ်(ကွီဉ်တဲဉ်ကီၢ်)ဖဲအဘူးတံလီၢ်လါပအိဉ်တံလီၢ်ခဲအံၤန့ဉ်လီၤ.

- စီ ၉... (ပိဉ်ခါ, ၃၈), ၀... သဝီ, တံတြိကီၢ်ဆဉ် (လါယုၤလံ,တံလီၢ်သီ,ကီၢ်ကွီဉ်တဲဉ်)

ပုၤဘဉ်ကီဘဉ်ခဲဖိဖဲ တံလီၢ်သီသါတံၤအပူဖဲထံဉ်စိဉ်ယါကီၢ်ရုဉ် တဖဉ် အါဒေတံတက့ၢ်ဟဲအိဉ်ဖဲန့ဉ် သါလါယာ်ယာ်လံန့ဉ်လီၤ. ဖဲအပူ ကွံဉ်ခံလါန့ဉ်, ပုၤလီၢ်ဟံဉ်ကဝီပုၤဖဲန့ဉ်တဖဉ် ဘဉ်ကီဘဉ်ဂီၤဝဲလါတံကစိဉ်ဟူထီဉ်သါလီၤကွီဉ်တဲဉ်ပုၤဘဉ်မူဘဉ်ဒါတဖဉ် ကဆုာ်က့ၤန့ဉ် ဆူဉ်ပုၤတဖဉ်အံၤဒီးမုတမုာ်ကသုးပုၤတဖဉ်န့ဉ်အလီၢ်ဆူမဲလံး, မုာ်ဒဲကဝီလါအဒိဉ်ကတါဖဲဟံဉ်ကဝီပုၤအံၤန့ဉ်လီၤ. ဘဉ်ကီဘဉ်ခဲဖိလါ အဝဲသကိးတံခွဉ်အုဉ်အဲဉ်ကွံဉ်တဖဉ် စံးဝဲလါအဝဲသုဉ်အဲဉ်ဒီးက့ၤလီၤအိဉ်လါအကစၢ်သဝီဘဉ်ဆဉ်ထဲဒေလါ တံဖိဉ်ဆူဉ်မါကဲသုး, တံ ဝဲစိဉ်တံဆုာ်တံဒီးတံဒီးလီၤမုာ်ပီလါတအိဉ်ဒီးတံမါနီဉ်မါယါအလီၢ်ဘဉ်မုာ်တအိဉ်ဘဉ်န့ဉ်လီၤ. တံကစိဉ်ဟူထီဉ်စုာ်ကိးလါ နံဉ်ခွဉ်ဘဉ် အုဉ်တံဟူးတံဂဲၤလါ ဘဉ်ကီဘဉ်ခဲဖိလါ အက့ၤလီၤတဖဉ်အဖိခိဉ် မါသုဉ်ကီၢ်သးဂီၤသဝီဖိတနီၤစုာ်ကိးလီၤ. ဖဲလါယုၤ ၃သီန့ဉ် နံဉ်ခွဉ်ဘဉ် အုဉ်သုးခိဉ်တဂါကိးထံဉ်ဝဲဒေ သဝီနံဉ်ရွဲဉ်လါ အဟဲယုာ်ယီအိဉ်လါ ကွီဉ်တဲဉ်ကီၢ်ပုၤတဂါဒီး ဟ့ဉ်ဂံၢ်ဟ့ဉ်ဘါအံၤဒီးသဝီဖိအဂါတဖဉ် လါက က့ၤလီၤအိဉ်က့ၤလါအနုသဝီဒေဝဲန့ဉ်လီၤ. ဒီးအါဉ်လီၤစုာ်ကိးဝဲကဒီးသဒေဝဲလါနအဖတံမါအမါသီစုာ်ကိးန့ဉ်လီၤ. ဖဲလါယုၤလံန့ဉ်သဝီ ဖိ တနီၤဟ်ဖျါထီဉ်စုာ်ကိးဝဲလါ အဝဲသုဉ်သကိးဖိလါ အိဉ်တုာ်လါ ဖဉ်အဲဉ်ကီၢ်ရုဉ်ပုၤတဖဉ်တဲကျါဒီးဟ့ဉ်ပလီၤအဝဲသုဉ်လါအဝဲသုဉ် တကြား က့ၤ လီၤကဒါက့ၤ ဘဉ်န့ဉ်ခိဖျါလါ နံဉ်ခွဉ်ဘဉ်အုဉ်သုးက့ၤ(၉၉၉) အပူ သုးရုဉ်(၇)အခိဉ် ပါက့ၤ ဟ့ဉ်လီၤတံကလုာ်လါ အပူသုးဖိတဖဉ် ကဖိဉ်ဝဲ နုသဝီလါ အဟဲက့ၤလီၤကဒါက့ၤတဖဉ်တဂါလံလံဒီးမလါတံာ် ဝဲမုာ်ပုၤသုဉ်တဖဉ် အံၤ မုာ်အမါသကိးတံဒီး ခွဉ်အဲဉ်အဲဉ်လ်အုဉ် ဓါန့ဉ်လီၤ.

⁸ See, Over 700 villagers flee to Thailand amidst fears of SPDC/DKBA attacks on a KNLA camp and an IDP camp in Pa'an District, KHRG, June 2009.

တၢ်ဂီၤတဘျီအံၤဘၣ်တၢ်ဒိၣ်အီၤဖဲလါအီၤကူး ၅သီ ၂၀၀၉န့ၣ်,ဟံၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲတၢ်အိၣ်ကဒု တၢ်တၢ်လီၤအလီၤဖဲအူၤသ့ၣ်ထၣ်တၢ်လီၤသီဒီး ခဲခဲအံၤ ပူၤနီၣ်ဂံၢ်အိၣ်ဝဲ ၁,၉၈၈ ဂၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်အိၣ်ကဒုအခိၣ်ဒုးတဖၣ်အတစုးအိၣ်လၢ(UNCHR)အမံၤန့ၣ်လီၤ. (တၢ်ဂီၤ-ခ့ၣ်အုၣ်အၢၣ်က့ၣ်)

တၢ်ဂီၤတဘျီအံၤဘၣ်တၢ်ဒိၣ်အီၤဖဲလါအီၤကူး ၅သီ ၂၀၀၉န့ၣ်ဟံၣ်ဖျါဝဲပိာ်ခါတဖၣ်ဒီးဝဲဒၣ် ထီၣ်ဒီးသီးကစီၣ်ကီၢ်သ့ၣ်ကျိၣ်ဖဲ ကီၢ်ပယီၤ-ကျိၣ်တဲာ်ကီၢ်ဆါဖဲအဘူးဒီးတၢ်လီၤသီဖဲ ထၣ်စိၣ် ယါ ကီၢ်ရျၢၣ်ပူၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲထံၣ်မုၢ်ခဲးလီၤကဒါက့ၤန့ၣ်လၢဒံၣ်ခ့ၣ်ဘၣ်အုၣ်ကမၤတၢ်ထီၣ်ဒုးအဝဲ သ့ၣ်တၢ်လီၤသီအဂီၢ်ညါထီၣ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. (တၢ်ဂီၤ-ခ့ၣ်အုၣ်အၢၣ်က့ၣ်)

ဖဲလါယူၤလံတဝၣ်န့ၣ်, ကျိၣ်တဲာ်ပုၤဘၣ်မုၢ်ဘၣ်ဒါတဖၣ်ဆါတဲာ်ဝဲလၢပုၤဘၣ်ကိဘၣ်ခဲဖိတဖၣ်တၢ်တမၤဆူၣ်အဝဲသ့ၣ်လၢကက့ၤလီၤဆူၣ်ကီၢ်ပ ယီၤမ့တမ့ၢ်သုးအသးဆူၣ်လဲးဘၣ်, ဒီးတၢ်ကဟ့ၣ်ခွဲးယံလၢ ကဘၣ်အိၣ်ဖဲတၢ်လီၤသီအံၤတၢ် တၢ်စူၤခါကတီၢ်လၢန့ၣ်လီၤ. ဖဲ လါအီၤကူး ၂၆သီန့ၣ် “ကွၢ်ကလုာ်” ဟံၣ်ဖျါဝဲလၢတၢ်မၤဆူၣ်ဟံၣ်န့ၣ် ၂၆န့ၣ်လၢကဘၣ်ဟးထီၣ်ကွၢ်လၢနီၤဘိန့ၣ်လီၤ. ဟံၣ်န့ၣ်တဖၣ်တမ့ၢ်ပုၤအသီလၢအ ဟဲယီၤဖဲလါဂၤဟံၣ်န့ၣ်ဘၣ်. မ့ၢ်ဒၣ်ဟံၣ်ဖိယီၤဖဲလါအဟဲယုာ်အိၣ်လၢ တလးအီၤကျါ ဒီး ချၢၣ်ခိၣ်သဝီ ကျိၣ်တဲာ် ဖဲကီၢ် ဆါလၢအပူၤကွၢ်ခံန့ၣ် န့ၣ်ဘၣ်ဆၣ်က့ၤမၤအိၣ်ဒီးအစံၣ်လၢကီၢ်ပယီၤပူၤန့ၣ်လီၤ. ခိဖျိပျံၤဘၣ် မ့ၢ်ပိာ်,တၢ်ထီၣ်ဒုးဒီး တၢ်ထၢဆူၣ်သုးအယီၤသဝီဖိတဖၣ် က့ၤလီၤဝဲတ ဘျီလၢဘၣ်ဒီး ကွၢ်ဆါမဲာ်ဘၣ်က့ၤဒီးတၢ်အိၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ကိ အယီၤယုာ်အိၣ်က့ၤဝဲလၢ နီၤဘိသဝီန့ၣ်လီၤ. ဒီးဟံၣ်န့ၣ် ၂၆န့ၣ်အံၤက့ၤလီၤဆူၣ်ကီၢ်ပ ယီၤ မ့တမ့ၢ်အိၣ်တုာ်ဒီးဒၣ်လၢကီၢ်ခါန့ၣ် ခ့ၣ်အုၣ်အၢၣ်က့ၣ်မၤလီၤတံာ်ဝဲတန့ၢ်ဒီးဘၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်မၤဆူၣ်အဝဲသ့ၣ်ဟးထီၣ်ဝဲအလီၤခံ လွံာ် သီန့ၣ်ဒံၣ်ခ့ၣ်ဘၣ်အုၣ်(၉၉၉)အသုးဖိဟဲခိယီၤဝဲသ့ၣ်ကျိၣ်ဒီးလဲၤန့ၣ်ဝဲဆူၣ်ချၢၣ်ခိၣ်သဝီ ဖဲလါအီၤကူး ၃၀သီ မုၢ်န့ၣ် အနၢ်ရံၣ် (၁၀) န့ၣ်လီၤ. သ ဝီဖိတဖၣ်ဒီးန့ၣ်ဘၣ်ဝဲတၢ်ကစီၣ်လၢ ဒံၣ်ခ့ၣ်ဘၣ်အုၣ်ကဟဲန့ၣ်အယီၤ ယုာ်အိၣ်လၢတၢ်လီၤ အဂၤတချုးဒံၣ်ခ့ၣ်ဘၣ်အုၣ်သုးတဟဲန့ၣ် ဒီးဘၣ်အခါ န့ၣ်လီၤ. ဒံၣ်ခ့ၣ်ဘၣ်အုၣ်သုးဖိတဖၣ် ခးဝဲသဝီဖိတဖၣ် ဒီးကျိၣ်ဖဲဖဲအဝဲသ့ၣ်ဟးထီၣ်က့ၤ အခါ. ဘၣ်ဆၣ်တၢ်ဘၣ်ဒီးဘၣ်ထံးတအိၣ်နီတဂၤဘၣ် န့ၣ်လီၤ. ပုၤသုးဖိတဖၣ် ဟံးအိၣ်ဟ့ၣ်ဝဲ ဆိလၢအအိၣ်လၢ သဝီပူၤတဖၣ်ယုာ်ဒီးစ့ယီၤ ၉,၀၀၀ ဘး(အဖဲရကၤစ့ ၂၆၄ဒီလၢ)လၢဟံၣ်တဖျါၣ် အပူၤန့ၣ်လီၤ. သဝီဖိတဖၣ်ဟံၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲခဲအံၤအဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ပျံၤဝဲလၢကဘၣ် က့ၤကဒါဆူၣ်သဝီလၢအဘူးဒီးကျိၣ်တဲာ်ကီၢ်ဆါဘၣ်ဆၣ်အိၣ်လၢ နီၤဘိသဝီပူၤတသ့ၣ်ကိးလၢဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

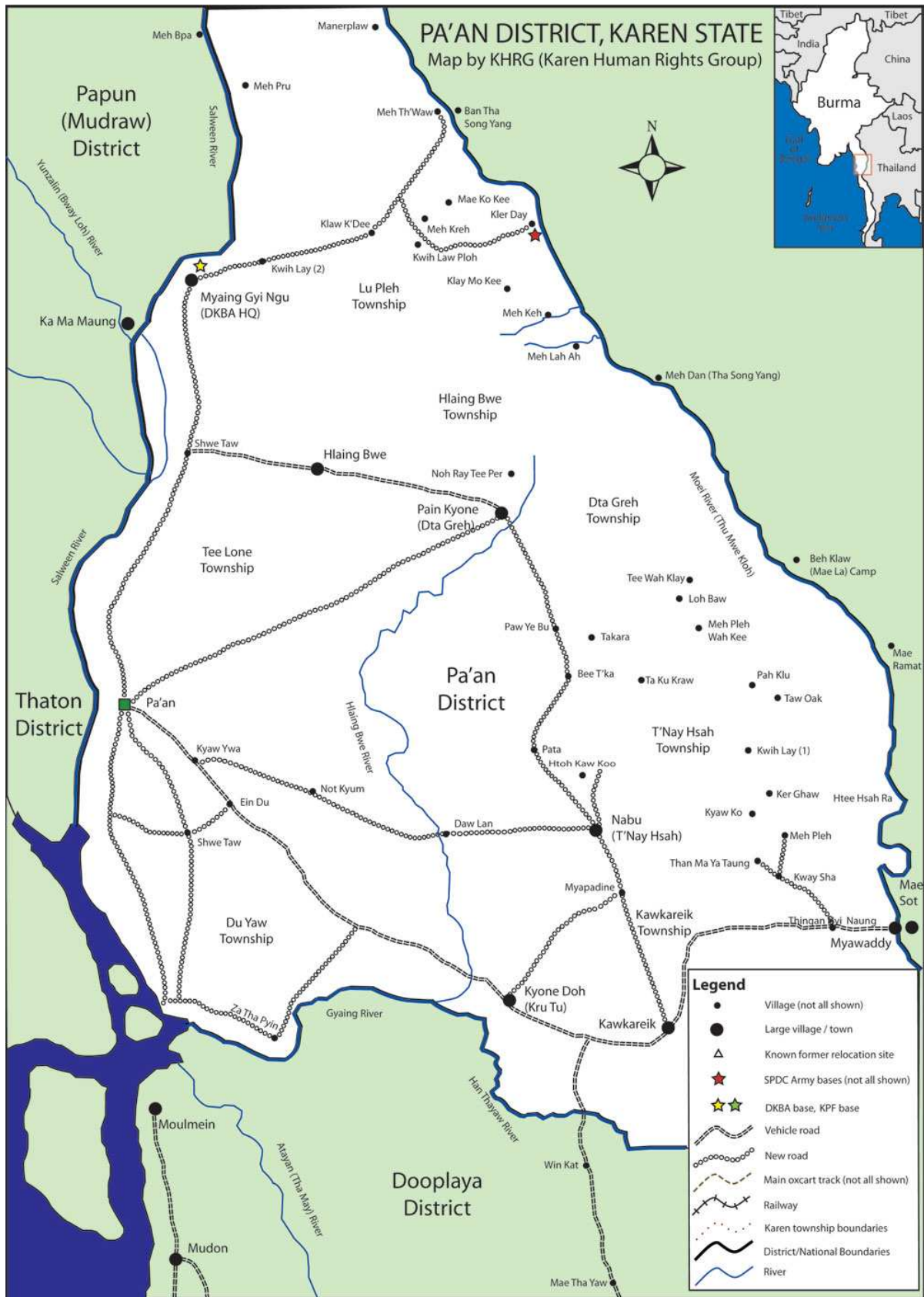

တၢ်ဂီၤတဘျီအံၤဘၣ်တၢ်ဒိၣ်အီၤဖဲလါယူၤလံ ၃သီ ၂၀၀၉န့ၣ် ဟံၣ်ဖျါဝဲဟံၣ်ဖိယီၤဖဲလါတဖၣ်အၢၣ် တဒုၣ် ဟဲယုာ်န့ၣ်ဝဲသဝီတဖျါအပူၤဖဲကျိၣ်တဲာ်ကီၢ်ဆါန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ် အဝဲသ့ၣ် ဆဲးမၤ အိၣ်ဒီးအတၢ်မၤအိၣ်လီၤလၢအအိၣ်လၢ ကညိၣ်ကီၢ်ခဲၣ်ပူၤဒီး လၢ လါယူၤလံလံၤ က့ၤမၤအိၣ် က့ၤဝဲတဘျီလၢဘၣ်ခိဖျါလၢ ပျံၤဝဲ နအဖဒီးဒံၣ်ခ့ၣ်ဘၣ်အုၣ်တၢ်မၤအါမၤထီၣ် တဖၣ်အယီၤ န့ၣ်လီၤ. (တၢ်ဂီၤ-ခ့ၣ်အုၣ်အၢၣ်က့ၣ်)

တၢ်ဂီၤတဘျီအံၤဘၣ်တၢ်ဒိၣ်အီၤဖဲ လါအီၤကူး ၅သီ ၂၀၀၉န့ၣ် ဟံၣ်ဖျါဝဲပိာ်မုၢ်ပုၤညါဘီဒီး အဖိခါတဂၤဟးထီၣ်ဝဲလၢတၢ်လီၤသီတၢ်လီၤဒီးသီးကက့ၤမၤန့ၣ်အိၣ်က့ၤတၢ်အိၣ်အိၣ်တၢ်လၢ အသဝီဖဲအဘူးဒီးကီၢ်ပယီၤ-ကျိၣ်တဲာ်ကီၢ်ဆါန့ၣ်လီၤ. အသဝီန့ၣ်အိၣ်လၢ ကျိၣ်တဲာ်ကီၢ်ပူၤ ဘၣ်ဆၣ် အဝဲယုာ်ပူၤဖျါအသးဒီးဒံၣ်ခ့ၣ်ဘၣ်အုၣ်သုးဖိ အိၣ်လၢကညိၣ်ကီၢ်ခဲၣ်ပူၤဒီး ဟဲခိ ယီၤ ထံးန့ၣ်လီၤဆူၣ်ကျိၣ်တဲာ်ကီၢ်ပူၤအယီၤန့ၣ်လီၤ. (တၢ်ဂီၤ-ခ့ၣ်အုၣ်အၢၣ်က့ၣ်)

ပုၤဘၣ်ကိဘၣ်ခဲဖိအိၣ်လၢ တၢ်လီၤသီတဖၣ် တအိၣ်ဒီးသုးအသးဆူၣ်လဲးခဲကဝီၤဘၣ်ခိဖျါလၢ အဝဲသ့ၣ် မုၢ်လၢဝဲလၢ ကက့ၤအိၣ်က့ၤလၢ အ ဟံၣ်အယီၤဒီး ဟံၣ်ဖျါထီၣ်စ့ၢ်အတၢ်ဘၣ်ယိၣ်အိၣ်လၢ အနီၢ်ကစၢ်တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢခိဖျါဘၣ်ယိၣ်ဝဲလၢ ဒံၣ်ခ့ၣ်ဘၣ်အုၣ်ကဟဲထီၣ်ဒုးဘၣ်ဖုး အအိၣ် တၢ်လီၤခဲအံၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်လီၤသီအံၤ စီၤစူၤဒၣ်ခဲန့ၣ်ရံၣ်ကျဲးဒီး ကီၢ်ဆါဒီးတၢ်မ့ၢ်တစူၤလၢဘၣ်ဒီးထံၣ်မုၢ်လီၤကဒါက့ၤန့ၣ်ကျဲးညါထီၣ်ဝဲဒၣ်န့ၣ် လီၤ. ဒ်တၢ်ထီၣ်ဒုးဟဲထီၣ်လၢအပူၤကွၢ်ဖဲလါယူၤအါရံၤ ၂၀၀၉န့ၣ်န့ၣ်ခ့ၣ်အုၣ်အၢၣ်က့ၣ်ဒီးန့ၣ်ဘၣ်တၢ်ဟံၣ်ဖျါယုာ်ဘၣ် ယးဒံၣ်ခ့ၣ်ဘၣ်အုၣ် ဒီးနအဖ ခးလီၤကျိၣ်ဖဲဒီးလီၤတဲာ်ဆူၣ်ကျိၣ်တဲာ်ကီၢ်ပူၤအဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂ့ၢ်ဟံၣ်ယုာ်စ့ၢ်ကိး ဒီးတၢ်ဒုးဟဲထီၣ်အသးလၢ ဒံၣ်ခ့ၣ်ဘၣ်အုၣ်သုးဆူ

Karen Districts

©Karen Human Rights Group (KHRG), 2005

Scale: 1 cm to 22 km
1 in. to 35 miles